

TRASH ART

De la BANAL la ARTĂ

DIANA MEȚIU

TRASH ART

De la BANAL la ARTĂ

EDITURA UNIVERSITARĂ
București, 2018

Redactor: Gheorghe Iovan
Tehnoredactor: Ameluța Vișan
Coperta: Monica Balaban

Editură recunoscută de Consiliul Național al Cercetării Științifice (C.N.C.S.) și inclusă de Consiliul Național de Atestare a Titlurilor, Diplomelor și Certificatelor Universitare (C.N.A.T.D.C.U.) în categoria editurilor de prestigiu recunoscut.

Descrierea CIP a Bibliotecii Naționale a României
MEȚIU, DIANA

Trash Art : de la banal la artă / Diana Mețiu. - București : Editura
Universitară, 2018
Conține bibliografie
ISBN 978-606-28-0788-7

73

DOI: (Digital Object Identifier): 10.5682/9786062807887

© Toate drepturile asupra acestei lucrări sunt rezervate, nicio parte din această lucrare nu poate fi copiată fără acordul Editurii Universitare

Copyright © 2018
Editura Universitară
Editor: Vasile Muscalu
B-dul. N. Bălcescu nr. 27-33, Sector 1, București
Tel.: 021 – 315.32.47 / 319.67.27
www.editurauniversitara.ro
e-mail: redactia@editurauniversitara.ro

Distribuție: tel.: 021-315.32.47 / 319.67.27 / 0744 EDITOR / 07217 CARTE
comenzi@editurauniversitara.ro
O.P. 15, C.P. 35, București
www.editurauniversitara.ro

„Din graiul lor cu-ndemnuri pentru vite
Eu am ivit cuvinte potrivite
Și leagăne urmașilor stăpâni.
Și, frământate mii de săptămâni
Le-am prefăcut în versuri și-n icoane,
Făcui din zdrențe muguri și coroane.
Veninul strâns l-am preschimbat în miere,
Lăsând întreaga dulcea lui putere
Am luat ocară, și torcând ușure
Am pus-o când să-mbie, când să-njure.
Am luat cenușa morților din vatră
Și am făcut-o Dumnezeu de piatră,
Hotar înalt, cu două lumi pe poale,
Păzând în piscul datoriei tale.

Durerea noastră surdă și amară
O grămadă pe-o singură vioară,
Pe care ascultând-o a jucat
Stăpânul, ca un țap înjunghiat.
Din bube, mucegaiuri și noroi
Iscaț-am frumuseți și prețuri noi.”

*Tudor Arghezi – Testament
din volumul „Flori de mucigai”, 1931*

CUPRINS

CAPITOLUL 1

ARGUMENT - De ce „Trash Art”? Efectele negative ale societății de consum asupra planetei noastre contracarate prin arta vizuală, ca mijloc de responsabilizare socială, cu implicațiile și determinările ecologice manifestate printr-un curent artistic relevant, și anume „Trash Art”	9
--	---

CAPITOLUL 2

DEFINIȚIE - Ce înseamnă „Trash Art” sau arta din gunoi, mai precis din materiale reciclabile, reciclate și readymade sau drumul parcurs de gunoi de la momentul creării acestuia până la cel al transformării în artă, materialele, procesele tehnologice și tehnicile prin care acesta devine artă	20
--	----

CAPITOLUL 3

ISTORIC - Cine, ce, când, unde și cum a contribuit la metamorfozarea gunoiului	25
3.1. Anul de referință în care s-a oficializat termenul „Trash Art” ca și curent artistic – 1916	27
3.2. Folosirea deșeurilor în „artele plastice” înaintea de oficializarea termenului de „Trash Art”	48
3.3. Evoluția „Trash Art”. Folosirea deșeurilor în artele plastice după oficializarea termenului	53
3.4. Evoluția curentului „Trash Art” în România	71
3.5. Analiza plastica - „Trash Art” - un limbaj plastic nou; elemente care fac diferența dintre structura compozițională, valorică, cromatică și superficială a unei opere de artă vizuală „clasice” și cea a unei opere realizată din deșeuri	80

CAPITOLUL 4	
ASPECTE, DETERMINĂRI, IMPLICAȚII ECOLOGICE, ECONOMICE, SOCIALE, EDUCAȚIONALE ale CURENTULUI ARTISTIC „Trash Art” – Reducere, Refolosire, Reciclare, Recuperare, Reinventare, Respect.....	
	90
4.1. Reciclarea – aspecte globale și naționale.....	90
4.2. Campanii educaționale ale O.N.G.-urilor și societăților comerciale, în România și în lume.....	102
CAPITOLUL 5	
PROCESE TEHNOLOGICE de RECICLARE.....	
	115
5.1. Colectarea gunoiului	115
5.2. Sortarea gunoiului pe tipuri de materiale	117
5.3. Reciclarea:	119
5.3.1. Reciclarea hârtiei și cartonului.....	119
5.3.2. Reciclarea lemnului	124
5.3.3. Reciclarea metalului	126
5.3.4. Reciclarea plasticului	130
5.3.5. Reciclarea cauciucului	134
5.3.6. Reciclarea sticlei	138
5.3.7. Reciclarea textilelor	143
5.3.8. Reciclarea betonului armat și cimentului	146
5.3.9. Reciclarea dispozitivelor electrice și bateriilor	147
BIBLIOGRAFIE	149

CAPITOLUL 1

ARGUMENT

De ce „Trash Art”?

- Efectele negative ale societății de consum asupra planetei noastre;
- Arta vizuală ca mijloc de responsabilizare socială;
- Implicațiile și determinările ecologiei manifestate în artele plastice;
- Trecerea de la tehnicile și materialele clasice ale artelor vizuale la cele impuse de curentul „Trash art”.

Imag 1: Detaliu din creația artistului german Hans-Jürgen Schult, cunoscut ca HA SCHULT – expoziție itinerantă în mai toate marile capitale ale lumii, „OAMENII GUNOI”, a cărei realizare a durat mai bine de șase luni. Mottoul artistului este: „We produce trash, are born from trash, and will turn back into trash” – „Producem gunoi, suntem născuți din gunoi și ne întoarcem în gunoi”.

De când au fost constatate efectele negative pe care le are societatea de consum și progresul tehnologic asupra planetei noastre, s-au căutat și chiar s-au găsit soluții pentru a îmbunătăți starea de sănătate a Terrei. Există un proces continuu de concepere și implementare a unor programe capabile să reinventeze societatea în care trăim. Nivelul de conștientizare a acestor aspecte atât de importante crește într-un ritm îmbucurător și își pune amprenta asupra modului în care oamenii acestui secol se transformă, alături de lumea din jurul lor.

Există preocupări din ce în ce mai profunde pentru accesarea resurselor naturale ale globului, dar într-un mod neinvaziv, spre deosebire de tot ceea ce a făcut omenirea până acum. Interesul pentru energia verde, obținută din exploatarea apei, vântului și soarelui atinge cote din ce în ce mai înalte, nu numai în rândul oamenilor de știință, ci și în cel al oamenilor de afaceri. Aceștia sunt interesați într-o măsură egală și de dezvoltarea unor procese pentru crearea energiei din orice alte surse, cât mai puțin costisitoare.

Energia obținută prin gazificarea gunoiului este una din cele mai noi și mai interesante tehnologii din punct de vedere financiar. În același timp, ea rezolvă una dintre marile probleme ale planetei - lipsa spațiului de depozitare a deșeurilor. Toate celelalte elemente ale gunoiului, cele care nu se ard sau se gazeifică, poartă cu sine potențialul unor obiecte noi. Inteligența și talentul omului modern au găsit procese și tehnici pentru transformări uluitoare. Astfel, materiale considerate de mulți inutilizabile, devin materie primă pentru noi produse. *Reutilizare, reciclare, reinventare* sunt cuvinte care încep să facă parte din vocabularul nostru uzual dar și din cel al artiștilor plastici.

Istoria și civilizația unei societăți s-au reflectat întotdeauna în artă, iar acesta este și cazul epocii în care trăim. Toate aceste remodelări nu puteau să nu se manifeste și creator - de la simple elemente decorative până la adevărate opere de artă.

Așa cum un bloc de marmură sau un trunchi de copac vorbește sculptorului, artistului, sugerându-i forme, idei și scopuri noi, tot așa și diferite elemente devenite „gunoi” pot sugera unei minți cu adevărat creative forme, idei și scopuri noi, neconvenționale și surprinzătoare. Astăzi, creativitatea este solicitată parcă mai mult ca oricând, iar noile „materialele” generează oportunitatea nașterii unor opere de artă cu adevărat originale. Cu excepția materialelor biodegradabile, restul formează o multitudine de elemente neconvenționale care supun artiștii care au apelat la această formă de artă, la adevărate provocări, oferindu-le totodată surse și forme nelimitate de exprimare. Reciclate sau doar reutilizate, hârtia, lemnul, plasticul, sticla, metalul, textilele, chiar și betonul armat, cimentul, bateriile și dispozitivele electronice și electrocasnice se pot reuni în compoziții grafice, având o nouă expresivitate artistică și transmițând un mesaj plastic nou.

Toate aceste elemente pe care lumea le aruncă, considerându-le neutilizabile, deci gunoi, în ochii și mâinile unora devin artă. Pe de altă parte, în unele opere de artă, unii oameni văd doar gunoi. Deci, care este diferența? Aceasta, ca și frumusețea, există doar în ochii celui care privește. Oricum, totul este relativ și subiectiv. Simpla acțiune de a ne extinde orizontul pentru a accepta aceste modalități unice de creație ne poate da un plus de bucurie vizuală, pe care alții nu sunt în stare să o perceapă.

„Trash Art” sau „arta gunoiului” există de mulți ani și pare să aibă parte de reveniri periodice în interesul și gustul publicului consumator de artă. Cu toate acestea, numai cei excentrici sau artiștii cu un grad mare de celebritate sunt validați în poziția de creatori. O persoană obișnuită nu poate fi considerată artist atunci când refolosește un obiect care altfel ar fi devenit gunoi, conferindu-i un nou statut și o nouă valoare, decât dacă o poate integra în structurile compoziționale formale, valorice și cromatice clasice ale artei plastice sau le poate răsturna, amesteca, crea chiar un haos spectaculos, dar foarte bine gândit plastic.

Depășind ideea statutului creatorului, dacă ne uităm la lumea din jurul nostru, putem observa potențialul artistic sau de alt fel, în toate lucrurile pe care le aruncăm zilnic. În majoritatea țărilor din lumea a treia, a căuta în gunoi reprezintă – pentru o parte a populației - o modalitate de obținere a celor necesare traiului de zi cu zi. Deși pentru unii gunoiul reprezintă doar un mijloc de subzistență, pentru alții a ajuns să fie o modalitate de câștiguri substanțiale prin modelarea elementelor aruncate la gunoi.

În unele locații atractive pentru turiști și promovate intens, materialele comercializate sub eticheta de „tradiționale” sau suvenirurile au adesea elemente reciclate în structură. De exemplu, cutii de băuturi – de bere sau de suc din aluminiu pot deveni părți ale bijuteriilor. Până și jucăriile copiilor au parte de o regândire a structurii. Mentalitatea oamenilor din acele regiuni este că totul poate fi refolosit, iar noi utilizări pot fi găsite mereu și, cu siguranță, această abordare ar merita să devină globală.

Singurele limite impuse de „Trash Art” sunt cele ale imaginației. Funcționalitatea materialelor refolosite sau reciclate este de mult timp cunoscută, dar insuficient promovată. Ambalajele metalice, de exemplu, pot fi admirate și ca obiecte casnice sau căsuțe pentru păsări. Cutiile sau hainele pot deveni noi locuri pentru stocare, căbănuțe pline de farmec pentru copii sau haine pentru animale etc. Elementul care nu poate lipsi este dorința de a experimenta și de a testa diverse variante.

Multe dintre proiectele școlare și universitare au început să fie concepute într-o asemenea manieră, încât să stimuleze imaginația celor implicați și să îi orienteze către reciclare, reutilizare și reabordare a artei.

Secretul celor care aleg să creeze în stilul „Trash Art” și ating succesul pe această cale este că aruncă o privire inovatoare, liberă și lipsită de prejudecăți asupra lumii din jur. Ei vizitează gropi de gunoi, magazine second-hand, „garage sales”, talciocuri sau târguri vintage. Unii și-au creat un tapet impresionant pentru locuință din

materiale achiziționate din asemenea locuri, mozaicuri din cioburi, vase și pahare sparte, clopoței de vânt din tacâmuri adaptate pentru a face un zgomot plăcut, alții au transformat jucării pentru copii în obiecte de mobilier și lista poate continua.

Operele care se încadrează în „Trash Art” pot fi concepute pentru amuzament, reciclare, prevenirea poluării, protejarea mediului sau lansarea unui semnal de alarmă pentru starea de degradare ecologică în care se află planeta noastră. Deci, acest tip de artă poate avea atât un scop pur estetic, cât și unul educativ și inspirațional.

Iată câteva exemple concrete:

Unii dintre cei mai controversați artiștii britanici, **Tim Noble** (n. 1966) și **Sue Webster** (n. 1967), au câștigat notorietate folosind gunoiul menajer încă de la prima lor expoziție, din anul 1996, intitulată sugestiv „British Rubbish” („Gunoii Britanici”). Aceștia își semnează împreună lucrările și sunt asociați cu generația post-YBA (Young British Artists) a anilor 2000.

În cadrul acestei expoziții, cei doi artiști au jonglat cu percepția oamenilor asupra imaginilor abstracte, pentru a realiza „instalații” din gunoi peste care se proiectează lumină pentru a crea umbre ușor identificabile. Instalațiile reprezintă un gen artistic cu lucrări tridimensionale, care adesea sunt specifice unui spațiu anume și concepute special pentru a transforma percepția asupra aceluia spațiu. Materialele pe care le folosesc – gunoiul menajer - se încadrează foarte bine mesajului artei lor *punk*. Grămezile diforme de gunoi prind contur abia când asupra lor se concentrează o rază, un fascicul de lumină. Gunoiul iese din umbră, prinde contur și viață numai prin puterea luminii care cade asupra lui. Altfel, fără lumină, rămâne doar ceea ce este, fără potențial, fără viziunea și filtrul artistului, doar un morman inexpressiv și fără valoare de gunoi.

*Imag 2: Tim Noble și Sue Webster – „British Wildlife”, 2000
(„Viața britanică sălbatică”)*

Artur Bordalo II este un artist plastic portughez care realizează un tip inedit de *graffiti* la care adaugă elemente din materiale diverse luate din gunoi precum cauciucuri, cartoane sau bucăți de metal. Deși a avut și feedback negativ, artistul a declarat că își va continua lucrările pe zidurile orașului pentru a atrage atenția asupra gunoiului și poluării urbane. „M-am născut la Lisabona, 1987. Eu aparțin unei generații care este extrem de consumatoare, materialistă și lacomă. Odată cu producerea lucrurilor la cel mai înalt nivel, producția de *deșeuri* și obiecte neutilizate este, de asemenea, la cel mai înalt nivel. *Deșeurile* sunt citate din cauza definiției sale abstracte: *gunoiul unui om este comoara unui alt om*. Creez, recreez, asamblează și dezvoltăm idei cu materialul sfârșitului vieții și încercăm să-l raportăm la sustenabilitate, la conștiința ecologică și socială.”

„Trash animals” sau „animalele de gunoi” reprezintă o serie de lucrări care urmăresc să atragă atenția asupra unei probleme curente

care este probabil să fie uitată, să devină trivială sau un rău necesar. Problema implică producerea deșeurilor, materiale care nu sunt refolosite, poluarea și efectul acesteia asupra planetei. Ideea este de a descrie natura însăși, în acest caz animale, din chiar materiale care sunt responsabile pentru distrugerea ei. Aceste lucrări sunt construite cu materiale la sfârșitul duratei de viață: majoritatea găsite în gunoi, fabrici abandonate sau la întâmplare, iar altele sunt obținute de la companii care trec printr-un proces de reciclare. Își promovează arta urbană în fiecare an în orașul portughez Covilha unde are loc un festival de gen, unde grafitti-urile și creațiile din gunoaie sunt foarte apreciate de către vizitatori.

Imag 3:
Bordalo II
„Trash Animals” („Animale din gunoi”)

Nicolas Gomez (tâmplar și realizator de instrumente muzicale) și **Favio Chavez** (dirijor) sunt doi artiști din Paraguay care au colaborat la realizarea unui proiect unic, original și inedit exploatând gunoiul de nivel artistic. Cei doi, în anul 2006, au spus bazele primei și singurei orchestre din lume care folosește instrumente muzicale realizate din deșeuri colectate de la groapa Cateura, din afara capitalei Asuncion.

Astăzi, orchestra din Cateura (Landfill Harmonic Orchestra) are în componență 30 de elevi, toți copii ai oamenilor care lucrează la groapa de gunoi. Chavez, tâmplar și tehnician la groapa de gunoi, pasionat de muzică, realizând că o vioară este mai scumpă decât casa unui gunoier și că nu puteau să îi dea unui copil un instrument muzical adevărat pentru că părinții acestuia l-ar fi vândut imediat, a venit cu ideea să realizeze el însuși instrumentele din materiale reciclabile pe care le putea colecta de la locul său de muncă.

Astfel echipată, orchestra aceasta inedită, dă concerte în toată lumea, fiind, în afara unui proiect artistic, și unul social prin care copiii își depășesc condiția, primesc educație și ies din sărăcie. Deci din gunoi nu se obține numai artă, ci și cultură, educație și un nou scop în viață.

Toate aceste exemple demonstrează că se poate face artă din orice, că *materialul* din care este produsă este cel care contează cel mai puțin, iar ceea ce este cu adevărat important este *ideea*, *semnificația* și *scopul* care îl animă, care îi dă valoare, forță, lumină și viață. Astfel între un obiect realizat din aur sau orice alt material prețios și replica lui din gunoi menajer, nu este decât o diferență mercantilă, dar nu și de valoare în sine.

Arta gunoiului este sărbătoarea diferitelor materiale și libertatea de a proclama faptul că arta este născută dintr-un context, mai degrabă decât regulile pe care le-a impus tradiția. Gama de materiale pe care această artă le folosește este atât de vastă și orice i-ar putea veni în minte cititorului în timp ce citește aceste rânduri,

putem spune că a fost folosit sau va fi folosit la un moment dat de această mișcare artistică. Căci ea este capabilă să transforme literalmente „vechiul” în „inovație” și „gunoiul” în „aur”, în toată complexitatea acestei metafore.

De ce „Trash Art”?

Imag 4: Gunoi ambalat și vândut de Justin Gignac sub denumirea „Garbage of New York City” („Gunoi din New York”)

Din cauza efectelor negative ale societății de consum asupra planetei noastre, contracarate prin arta vizuală, ca mijloc de responsabilizare socială, ca mijloc de educație cetățenească, cu implicațiile și determinările ecologice, manifestate printr-un curent artistic relevant, și anume „Trash art”.

Cea mai trăsniță idee legată de exploatarea artistică a gunoiului a avut-o Justin Gignac, care a căutat o modalitate de a dovedi că designul ambalajelor este definitiv în vinderea oricărui produs. Astfel a venit cu ideea de a vinde gunoi, ambalat creativ, de pe

străzile din New York. Bucățile sale de gunoi atent selectate sunt ambalate în recipiente transparente, de forma unui cub de 3,5 inch, semnate și numerotate. Și dacă nu credeți că cineva ar cumpăra o cutie goală de țigări sau un ambalaj Snickers, în cei 10 ani de la începerea ambalării gunoiului, Gignac a vândut peste 1300 de cuburi în peste 25 de țări. Cuburile au început să vândă la 10 \$ și acum îi aduc până la 100 \$ pentru piesele de eveniment special ediție limitată. Gignac spune că pune foarte mult efort și gândire în fiecare cub - așa că oamenii nu cred că vor cumpăra doar gunoi ci și o operă de artă sau o bucată de istorie.

CAPITOLUL 2

DEFINIȚII

Ce înseamnă „Trash Art”?

- Definirea conceptului de „trash”/gunoi/deșeu;
- Drumul parcurs de gunoi de la momentul creării acestuia până la cel al transformării în artă;
- Materialele, procesele tehnologice și tehnicile prin care acesta devine artă.

Imag 5: Colaj din opt litere din cele mai diferite materiale, forme și culori pentru a sugera multitudinea de posibilități creative ale curentului „Trash Art”

Cine ar fi crezut, înainte de anul 1900, că obiecte pe care le arunci la gunoi precum sticle, dopuri, cutii de conserve, hârtie, navete, haine uzate sau unelte stricate pot fi transformate în ceva de care să fii mândru, să dorești să le iei acasă cu tine și să le expui